

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
Facultatea de Filosofie și Științe Social- Politice
ȘCOALA DOCTORALĂ
Domeniul: Sociologie

***IMPACTUL SOCIAL AL SĂRBĂTORILOR ASUPRA COMUNITĂȚII
IEȘENE.***

O perspectivă sociologică

Rezumatul tezei de doctorat

Coordonator științific:

Prof.dr. Dumitru STAN

Doctorand:

Andreea HEISU (căsătorită Bucică)

Iași

2026

CUPRINS

INTRODUCERE/ 8

Episoade biografice/ 9

Amintiri din copilărie/ 9

Amintiri din pandemie/ 11

Asumpții metodologice / 14

CAPITOLUL I

REPERE TEORETICE. CONCEPTE FUNDAMENTALE ÎN ABORDAREA TEORETICĂ A SĂRBĂTORII/ 16

I.1. Sărbătoarea. Definire și interpretare/ 16

I.1.1.Sărbătoare, festivitate, spectacol/ 19

I.1.1.1.Festivitate și festivism/ 19

I.1.1.2Sărbătore-festivitate din timpul regimului comunist/ 20

I.1.1.3.Spectacol sau sărbătoare?/ 21

I.2. Loisir și sărbătoare/ 23

I.3. Principiul sărbătorii/ 24

I.4. Structura sărbătorii/ 26

I.4.1.Structura sărbătorilor religioase/ 26

I.4.1.1. Miezul sacru/ miezul de sfințenie/ 27

I.4.1.2. Timpul bun/ 28

I.4.1.3. Locul potrivit/ 28

I.4.1.4. Sufletul primenit/ 29

a) Restricții alimentare/ 29

b) Restricții comportamentale/ 30

I.4.1.5. Cuvântul, gestul și lucrul potrivite/ 33

a) Participarea la slujba religioasă/ 34

b) Hainele de sărbătoare/ 35

c) Masa în familie de sărbători/ 35

I.5. Problema calendarului/ 36

I.6. Concepte auxiliare în abordarea teoretică a sărbătorii/ 39

I.6.1. Conceptul de cultură/ 39

I.6.1.1. Cultura populară/ 42

I.6.2. Tradiția în dinamica sărbătorii/ 43

- I.6.2.1. Conceptul de autenticitate în raport cu tradiția/ 46
- I.6.2.2. Discursul cu privire la tradiție și ficțiunea tradiționalistă/ 48
- I.6.3. Cvartetul „datină, obicei, ritual, mit”/ 49
 - I.6.3.1. Datina („C-așa am apucat”) și obiceiul/ 50
 - I.6.3.1.1. Raportul datină- obicei/ 52
 - I.6.3.1.2. O tipologie a obiceiurilor/ 53
 - I.6.3.2. Ritualul/ 54
 - I.6.3.2.1. O clasificare a ritualurilor/ 54
 - I.6.3.2.2. Ritul și mitul/ 56
 - I.6.3.3 Mitul/ 58
 - I.6.3.4. Conceptul de sacru/ 59
 - I.6.3.5. „Religia trăită” (religia vernaculară) / 60
 - I.6.3.6. Câteva considerații cu privire la conceptul de comunitate/ 61

CAPITOLUL II

TIPURI DE SĂRBĂTORI. PERSPECTIVE DE ANALIZĂ/64

- II.1. Tipuri de sărbători/ 64
 - II.1.1. Cadrul legal/ 64
 - II.1.2. Clasificările funcționale ale sărbătorilor/ 65
 - II.1.3. Clasificările generale ale sărbătorilor/ 65
 - II.1.4. Ciclul calendaristic și ciclul familial al sărbătorilor/ 67
 - a) Ciclul calendaristic al sărbătorilor/ 68
 - b) Ciclul familial/ Sărbătorile biografice: nașterea, nunta, înmormântarea/ 68
 - II.1.5. Sărbători cu dată fixă (fixe) și sărbători cu dată variabilă (schimbătoare)/69
 - II.1.6. Clasificarea sărbătorilor în contextul cercetării/ 69
 - II.1.6.1. Sărbătorile religioase și sărbătorile profane (nereligioase)/ 70
 - II.1.6.1.1. Sărbătorile religioase/ 70
 - II.1.6.1.2. Sărbătorile populare sau „băbești”/ 71
 - II.1.7. Sărbătorile „de altă dată” și sărbătorile contemporane/ 74
- II.2. Tabloul sociologic al sărbătorii/ 76
 - II.2.1. Paradigme utilizate în cercetare/ 76
 - II.2.1.1. Paradigma constructivistă și paradigma construcționismului social/ 76
 - II.2.2. Interacționismul simbolic/ 77

II.2.3. Modelul orchestral al comunicării/	79
II.2.4. Paradigma sociologiei manifestărilor spirituale/	80
II.2.2. Sociologia sărbătorii/	81
II.2.1. Sărbătoarea din perspectiva clasicilor sociologiei/	81
II.2.2. Câteva perspective românești asupra sărbătorii/	83
CAPITOLUL III	
MANIFESTĂRILE CU CARACTER SĂRBĂTORESC DIN MEDIUL URBAN	
IEȘEAN/	87
III.1. Pandemia COVID- 19 și efectele ei asupra desfășurării sărbătorilor/	88
III.2. Festivalurile/	90
III.3. Târgurile/	93
III.4. Sărbătoarea ieșenilor: Sfânta Cuvioasă Parascheva și pelerinajul de la Iași/	94
III.4.1. Pelerinajul. Aspecte teoretice/	94
III.4.2. Pelerinajul de la Iași/	96
III.4.2.1. Turismul religios/	100
III.4.2.2. Sărbătorile Iașului/	101
CAPITOLUL IV	
BENEFICII ȘI NEAJUNSURI ALE SĂRBĂTORILOR/	104
IV.1. Beneficiile sărbătorii/ Funcțiile sărbătorii/	104
IV.1.1. Funcția de comuniune, de întărire a sentimentului comunitar/	105
IV.1.2. Sărbătoarea, formă de socializare, de activism social/	106
IV.1.3. Consolidarea identității culturale/	107
IV.1.4. Alte funcții ale sărbătorii/	108
IV. 2. Neajunsuri ale sărbătorii/	109
IV.2.1. <i>Homo consumans</i> /	109
IV.2.2. Stresul cauzat de creșterea prețurilor/	110
IV.2.3. Deșeurile colectate în perioada sărbătorilor/	112
IV.2.4. Vârstnici abandonați în spitale în perioada sărbătorilor/	112
IV.2.5. Numărul mare de infracțiuni din perioada sărbătorilor/	113
CAPITOLUL V	
METODOLOGIA CERCETĂRII SOCIOLOGICE CU PRIVIRE LA IMPACTUL	
SOCIAL AL SĂRBĂTORII/	116
V.1. Scopul, obiectivele și întrebările cercetării/	116
V.2. Localizarea cercetării/	117

V.3. Populația țintă investigată/	117
V.4. Eșantionarea și criteriile de eșantionare pentru interviul semistructurat cu membrii comunității ieșene, beneficiari ai sărbătorilor/	117
V.5. Designul metodologic. Metode, tehnici și instrumente folosite în cercetare/	117
V.5.1. Designul cercetării/	117
V.5.2. Metode de cercetare/	118
V.5.2.1. Documentarea/	118
V.5.3. Cercetarea calitativă/	119
V.5.3.1. Interviul /	120
a) Criterii de selecție a respondenților/	121
b) Problema „informatorilor”/	123
V.5.3.2. Focus- grupul/	124
V.5.3.3. Observația participativă/	126

CAPITOLUL VI

ANALIZA CALITATIVĂ A DATELOR ȘI REZULTATELE CERCETĂRII/	130
VI.1. Focus- grup cu beneficiarii sărbătorilor/	130
VI.2. Perspectivele participanților la sărbători/	133
VI.3. Perspectiva funcționarilor publici din Iași din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Iași/	147
VI.4. Perspectiva organizatorilor sărbătorilor/	158
VI.5. Perspectiva clericilor asupra sărbătorilor/	165
VI.6. Perspectiva agenților comerciali de pe pietonalul Ștefan cel Mare/	174
Concluzii/	182
Propuneri și perspective viitoare de cercetare/	185
Bibliografie/	187
ANEXE/	201

Introducere

Sinteza ideilor principale

Problema fundamentală, scopul, obiectivele și întrebările cercetării

Prin intermediul tezei de doctorat cu titlul *Impactul social al sărbătorilor asupra comunității ieșene. O perspectivă sociologică*, coordonată de prof. dr. Dumitru Stan, mi-am propus să surprind impactul social pe care sărbătorile, fenomene sociale, spirituale și culturale îl are asupra membrilor comunității ieșene și oferă o reconceptualizare a sărbătorilor în contextul social actual.

Perspectivile avute în vedere pentru tematica sărbătorii au fost perspectivă etnografică, unde am avut în atenție istoria și caracteristicile tradiționale ale sărbătorilor și perspectivă sociologică, în care am analizat sărbătorile ca fenomene socio-culturale (grupuri, relații, fapte etc).

Cercetarea cu privire la impactul social al sărbătorilor asupra membrilor comunității ieșene are pe de o parte **scopul** de a realiza o analiză sociologică a impactului social pe care îl au sărbătorile asupra membrilor comunității ieșene și, pe de altă parte, construirea unei imagini actuale a modului în care se desfășoară sărbătorile în mediul urban ieșean.

Mi-am propus să ating următoarele **obiective** pe parcursul cercetării, obiective prin intermediul cărora poate fi atins scopul cercetării:

O1: Să efectuez o analiză asupra modului în care participanții la sărbătorile din Iași se raportează la acestea în contemporaneitate.

O2: Să realizez o abordare comparativă între modul în care în comunitatea tradițională era valorificat și înțeles conceptul de sărbătoare și modul în care membrii comunității ieșene îl valorifică și înțeleg în realitatea actuală.

O3: Să identific care sunt beneficiile și care sunt neajunsurile sărbătorilor pentru membrii comunității ieșene.

Întrebările cercetării:

1. Ce reprezintă sărbătorile pentru ieșeni?
2. Ce roluri au organizatorii și beneficiarii/ practicanții sărbătorii? Care sunt drepturile și/ sau îndatoririle acestora?
3. Ce diferențe sunt între modul în care erau înțelese și practicate sărbătorile în ruralul tradițional și modul în care sunt înțelese și practicate în mediul urban contemporan?
4. Ce reflectă creșterea numărului de infracțiuni din perioada sărbătorilor? Este mai mare față de celelalte perioade din an?

5. Care sunt beneficiile și care sunt neajunsurile sărbătorilor pentru membrii comunității ieșene?

Metodologia de cercetare

Pentru a răspunde la întrebările de cercetare am adoptat strategia de cercetare deductivă, căci pornesc de la general- de la ceea ce sărbătorile au reprezentat în perioada tradițională- pentru a ajunge la particular, unde am în vedere comunitatea ieșeană actuală și impactul social pe care sărbătorile îl au asupra membrilor acestei comunități.

Pentru îndeplinirea scopului cercetării am optat pentru metode de cercetare calitativă: interviul de tip focus-grup, interviul semistructurat și observația participativă.

Sinteza capitolelor

Lucrarea sistematizează șase capitole și încearcă să cuprindă cât mai multe aspecte esențiale pe tema sărbătorilor.

Capitolul I. Repere teoretice. Concepte fundamentale în abordarea teoretică a sărbătorii

În primul capitol am adus în atenție conceptele fundamentale și auxiliare în abordarea teoretică a sărbătorii, printre care conceptul de sacru (Durkheim, 1995; Eliade, 2000; Caillois, 2006) , conceptul de loisir (Dumazedier, 1974; Veblen, 1889; Nicolau, 1998) , conceptul de cultură (Mercier 1968; Williams, 1983; Storey, 2001; Geertz 2014) , conceptul de tradiție (Sumner, 1959; Eisenstadt, 1973; Shills, 1981; Hobsbawm & Ranger, 1983; Hintersteiner, 2003) și conceptul de religie vernaculară (Primiano, 1995) .

Conceptul de „sărbătoare” a fost central în cercetarea mea, iar definițiile pe care le-am construit în jurul acestuia le-am considerat auxiliare, precum: conceptul de cultură, conceptul de tradiție, datină, obicei, conceptul de sacru, conceptul de religie vernaculară și altele.

Conceptul de religie vernaculară - „religia trăită” - așa cum o definește L. N. Primiano (1995) , are însemnătate în contextul în care beneficiarii sărbătorilor absolutizează pe cont propriu una, câteva, mai multe sau toate dimensiunile sărbătorilor. Omul religios sintetizează în fapt religia populară și cea oficială și așa cum spune Primiano (1995) : „Religia vernaculară, este, prin definiție, religia așa cum este trăită: așa cum oamenii o întâlnesc, înțeleg, interpretează și practică” (*Ibidem*, p. 44) .

Tot în acest capitol am enunțat și principiul sărbătorii:

Sărbătorile țin de nevoile pe care participanții la sărbătoare le identifică pe cont propriu, de emoțiile pe care le experimentează și de mijloacele prin care le satisfac.

Am ajuns la această concluzie pornind de la nevoile pe care le satisface sărbătoarea. Fie că este vorba despre nevoia de experimenta starea de *communitas*, „nevoia de miracol” , nevoia de a îndeplini anumite obligații (de exemplu pomenile) , de a respecta o rânduială, de a performa anumite ritualuri, de a petrece, de a trăi emoțiile prilejuite de sărbătoare cu tot ce înseamnă ea (pregătiri materiale, spirituale) și orice altă nevoie considerată esențială de cel care vrea să fie „parte din sărbătoare” : „ea (sărbătoarea – a. n.) nu înseamnă ceva decât pentru cel care participă la ea. Este vorba de o *prezență aparte și care trebuie realizată cu toată conștiinciozitatea* (s. n.)” (Gadamer, 2000, p. 122) .

Capitolul II. Tipuri de sărbători și perspective de analiză

Capitolul al doilea, „ Tipuri de sărbători și perspective de analiză” , investighează diversitatea tipurilor de sărbători și certifică complexitatea fenomenului sărbătorii.

În al doilea subcapitol al acestui capitol am schițat „Tabloul sociologic al sărbătorii” , prilej cu care au fost analizate paradigmele cercetării (paradigma constructivistă și paradigma construcționismului social, Berger&Luckmann, 2008; paradigma interacționismului simbolic; modelul orchestral al comunicării, Wilkin, 2001; paradigma sociologiei manifestărilor spirituale) , perspectivele sociologilor clasici (Granet, 1919; Gernet, 1928; Durkheim, 1995; Mauss, 1998; Rivière, 2000; Caillois, 2006 etc) și perspectivele de pe teren românesc asupra sărbătorilor (Drogeanu, 1985; Băncilă, 1996; Cucu-Oancea, 2001, 2006; Bădescu, 2002; Simion Florea- Marian, 2001) .

Tematica sărbătorii a fost abordată, printre altele, și din ***perspectiva constructivismului***, în ideea în care beneficiarii sărbătorilor, membrii comunității ieșene în cercetarea de față, cei care „țin” sărbătorile comunitare, religioase, naționale, comerciale, care participă la festivaluri și alte evenimente cu caracter festiv într-un cadru public sau privat, sunt în fapt cei care „construiesc” structura sărbătorilor .

„Realitatea este construită social” (Berger, Luckmann, 2008, p. 9) , o spun Berger și Luckmann (2008) în *Construcția socială a realității*. Conform **perspectivei construcționiste**, realitatea este rezultatul interacțiunii dintre indivizi, dintre diferiți actori sociali. Sărbătoarea este un fenomen social iar potrivit perspectivei pe care Berger și Luckmann (2008) o au în vedere, fenomenul social este suma negocierilor și a modificărilor pe care indivizii le fac în cadrul comunității. Imaginată social, sărbătoarea trebuie studiată avându-se în vedere modul în care este reprezentată în interacțiunea dintre indivizi. Pentru că îmi propun, printre altele, să

identific efectele pe care sărbătorile contemporane le au asupra membrilor comunității ieșene, dar și care este rolul pe care îl au, pe de o parte organizatorii, iar pe de cealaltă parte, beneficiarii, participanții la desfășurarea sărbătorilor în spațiul public și în universul privat, consider că și modelul construcționist este potrivit în demersul meu, căci realitatea teoretizată de Berger și Luckmann este realitatea socială care are în structura sa intimă modele culturale, atitudini, realitate construită tocmai în urma interacțiunii dintre beneficiarii sărbătorilor (în cazul nostru) .

Paradigma interacționismului simbolic

Așa cum bine observă Dobrescu și Bârgăoanu (2007) , „interacționismul simbolic se ridică la valoarea unei paradigme explicative a procesului comunicațional” (Dobrescu, Bârgăoanu, 2007, p. 54) . Comunicarea este cuvântul „cheie” atunci când se vorbește despre paradigma interacționismului simbolic; tocmai de aceea interacționismul simbolic „nu constituie o teorie unitară, ci un concept- umbrelă sub care se regăsesc abordări teoretice diferite care scot în evidență rolul comunicării în cadrul relațiilor sociale” (Lesenciuc, 2017, p. 217) și este „focalizat pe modalitățile de folosire a înțeleșurile simbolice în relațiile interpersonale” (Silverman, 2004, p. 19) . Performarea ritualurilor, „trăirea” sărbătorilor implică și obligă la comunicare. Sărbătoarea comunică și se comunică beneficiarilor sărbătorilor, comunității. Una dintre ideile de bază sau „imagini rădăcină” , așa cum Blumer (1969) le numește este interacțiunea socială (*Ibidem*, p. 6) . Este vorba despre o permanentă interacțiune socială între participanții la sărbătorile de orice tip, între beneficiari și organizatori, între cei care fac „spectacol” în zile de sărbătoare și cei cărora le este destinat.

Capitolul III. Manifestările cu caracter sărbătoresc din mediul urban ieșean

Al treilea capitol semnalează efectele pandemiei COVID-19 asupra desfășurării sărbătorilor și propune o inventariere a manifestărilor cu caracter sărbătoresc din urbea ieșeană: festivalurile, târgurile și Pelerinajul de la Iași.

Am acordat în acest capitol o atenție semnificativă fenomenului religios al Pelerinajului de la Iași și Sărbătorilor Iașului.

După criteriul menționii sărbătorii în calendarul creștin ortodox, Sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva este o sărbătoare religioasă. În contextul pelerinajului de la Iași aceasta devine o sărbătoare colectivă, comunitar-religioasă.

Graficul de mai jos ilustrează numărul de pelerini prezenți la pelerinajele din anii 2019-2024, cu excepția anului 2020, an în care Pelerinajul de la Iași a fost anulat avându-se în vedere contextul pandemic din perioada respectivă.

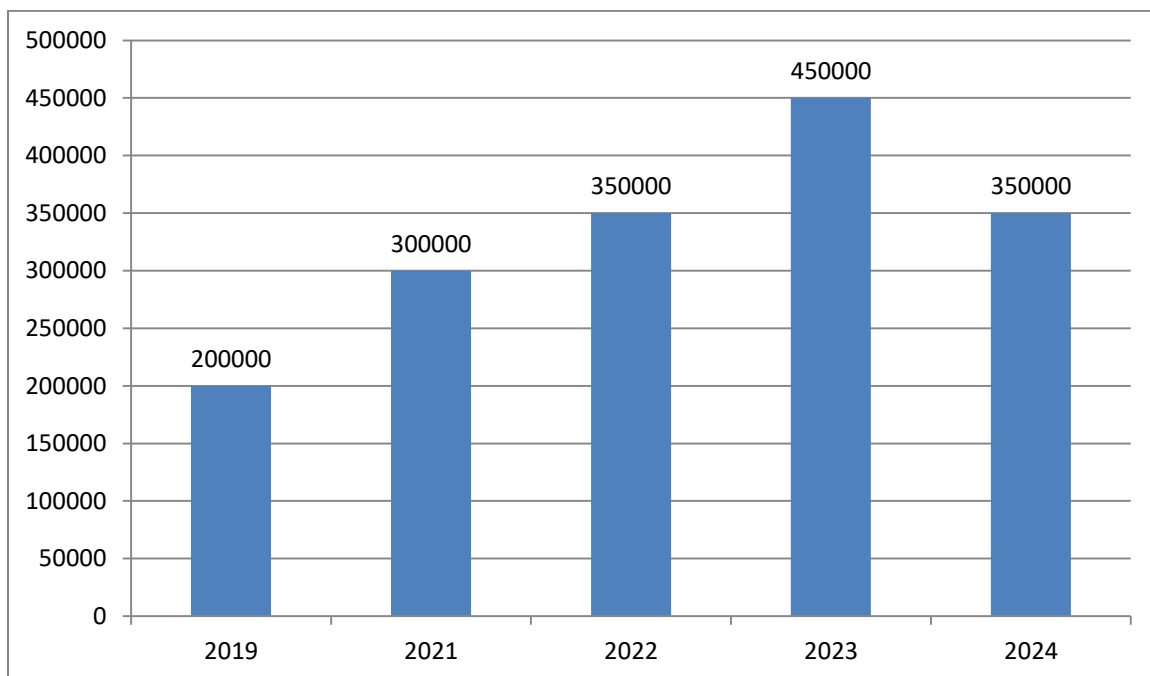

Figura 1: Numărul de persoane prezente la Pelerinajul de la Iași în perioada 2019- 2023

Sursa: presa locală și națională- Grafic realizat de cercetătoare

Se observă faptul că în anul 2023 s-a înregistrat cel mai mare număr de pelerini și că după anul 2020 în care au fost impuse restricțiile cauzate de pandemie numărul pelerinilor a crescut cu peste 100.000, o creștere de aproximativ 50% față de anul 2019.

În ce privește Sărbătorile Iașului, acestea sunt un exemplu concret de *melange sărbătorească*, în care atât sărbătoarea religioasă, respectiv celebrarea Sfintei Cuvioase Parascheva (moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva se află la Catedrala Mitropolitană din Iași) pe data de 14 octombrie a fiecărui an, coexistă armonios cu Sărbătoarea Vinului, Târgul de Toamnă, manifestări artistice și culturale, acțiuni caritabile, competiții sportive . Iașul poartă straie de sărbătoare cam pe tot parcursul lunii octombrie de mai bine de trei decenii (în anul 2024, Primăria Municipiului Iași organiza a XXXIII-a ediție a Sărbătorilor Iașului) , deși istoria sărbătorii este foarte veche.

Capitolul IV. Beneficii și neajunsuri ale sărbătorilor

În al patrulea capitol sunt puse în lumină beneficiile și neajunsurile sărbătorilor.

Din perspectivă sociologică, funcția majoră a sărbătorii este aceea de a menține coeziunea și de a crea un sentiment de apartenență.

În *Fericirea paradoxală* Lipovetsky (2007) afirmă faptul că principalul rol al sărbătorii tradiționale era „regenerarea ordinii cosmice sau întărirea coeziunii colectivității” (Lipovetsky, 2007, p. 233) . Vorbind despre sărbătoarea urbană sau „trăirea laolaltă a sacrului magico- religios augural” (Burghele, 2017, p. 77) , autoarea lucrării *De la vrajă la vrăjeală* , observă că și tinerii societății contemporane experimentează sentimentul comuniunii cu ocazia sărbătorilor pe care de cele mai multe ori aleg să nu le petreacă cu membrii familiei, căci „petrec Crăciunul sau Paștile în cluburi «de fițe» , dar împreună, în grup, preluând (chiar și fără să conștientizeze) ideea de comuniune, coeziune, de participare colectivă la sacrul sărbătorii, aducătoare de noroc” (*Ibidem*) . Aceeași motivație ar avea-o și participanții la pelerinaje sau cei care sunt prezenți în număr masiv în lăcașurile de cult în care se află moaștele anumitor sfinți : „explicația este valabilă și pentru îmbulzeala de la moaște, care fructifică și în modernitate ideea «boabelor din spicul de grâu» , adică de «participare împreună» la miracol” (*Ibidem*) .

Indiferent de perioada la care ne raportăm și indiferent de tipul de civilizație care se are în vedere, unul dintre motivele principale al celor care participă la sărbători este nevoia de a face parte din comunitate, dar mai ales de a experimenta acea stare de *communitas* (Turner, 1966) . Binecunoscutul antropolog britanic alege să folosească termenul latinesc „*communitas*” pentru a distinge relația specială pe care o au neofiții din tribul Ndembu, un trib din Sudul Africii, în perioada liminală, de alte relații care se stabilesc în cadrul comunității sau comuniunii și care nu au aceeași intensitate și/ sau semnificație.

Unul dintre elementele de noutate pe care îl propune teza la nivel teoretic este delimitarea exceselor producătoare de sens de excesele fără funcție, pornind de la teoria lui Caillois (2006) , în care se susține că excesele care se fac cu prilejul sărbătorilor sunt necesare pentru atingerea scopului sărbătorii:

„Excesul nu face, așadar, numai să însoțească în mod constant sărbătoarea. El nu este un simplu epifenomen al agitației stârnite de ea. Este necesar pentru succesul ceremoniilor celebrate, participă la virtutea lor sfântă și contribuie ca și ele la reînnoirea naturii sau societății. Acesta pare a fi cu adevărat scopul sărbătorilor ” (Caillois, 2006, p. 120) .

În lumina celor afirmate de Caillois (2006) putem distinge între excese cu funcție, producătoare de sens și excese fără funcție. Atunci când excesele se fac pentru ca scopul

sărbătorii să fie îndeplinit, vom avea, în mod clar, excese cu funcție, căci „excesul păstrat sub control devine sursă de energii” (Nicolau, 1998, p. 15) . În situațiile în care risipa nu este producătoare de sens, excesele devin neajunsuri ale sărbătorii.

Capitolul V. Metodologia cercetării sociologice cu privire la impactul social al sărbătorii

În acest capitol sunt descrise demersul de cercetare, metodele, tehnicile și instrumentele folosite. Am optat pentru cercetarea calitativă, deoarece am considerat că este metoda cea mai potrivită pentru a studia fenomenul sărbătorii.

Localizarea cercetării

Cercetarea s-a desfășurat în orașul Iași și la Mănăstirea Hadâmbu, din satul Schitu Hadâmbului (în datele de 22 aprilie 2022, în Joia Patimilor, Procesiunea „Drumul Crucii” și 14 septembrie 2024, dată la care are loc Procesiunea „Drumul Crucii” și la care creștin-ortodeșii sărbătoresc Ziua Crucii- sărbătoare religioasă) .

Populația țintă investigată

Beneficiarii sărbătorilor, participanții la sărbătorile din spațiul public ieșean și cei care sărbătoresc în universul privat sărbătorile.

Documentarea

Una dintre metodele fără de care nici o cercetare nu se poate desfășura este **documentarea**.

Documentarea pentru prezenta teză s-a desfășurat pe trei paliere și a avut în vedere documentarea teoretică, documentarea statistică și documentarea de teren.

Bibliografia a fost constituită după procedeul empiric, adică mi-am stabilit treptat bibliografia, dar nu la întâmplare.

În procesul de *documentare statistică* am folosit date de pe website-uri, dar și date puse la dispoziție de Inspectoratul de Poliție Județean Iași cu privire la situația statistică a sesizărilor de natură penală de la I. P. J Iași și situația statistică a sesizărilor de natură penală Secția Regională de Poliție Transporturi Iași pentru anii 2018- 2023, date puse la dispoziție în scopul de a analiza prin intermediul metodei comparației dacă numărul infracțiunilor din preajma sărbătorilor este mai mare decât în celelalte luni ale anului. Minusul acestei metode (al rezultatelor obținute din statisticele menționate prin metoda comparației) este faptul că se are

în vedere întreaga lună și nu zilele în care „cade” sărbătoarea sau cel mult zilele dinainte și după sărbătoare, însă am avut în vedere faptul că, de exemplu, în cazul Sărbătorii Sfintei Cuvioase Parascheva mare parte din luna octombrie poartă aură de sărbătoare (pelerinii încep să vină pentru a se închina la racla Sfintei Parascheva încă de la începutul lunii octombrie) . Despre același lucru se poate vorbi și în luna decembrie, când orașul primește straie de sărbătoare tot de la începutul lunii, supermarketurile sunt deja aprovizionate cu produse specifice perioadei, au loc spectacole și concerte cu colinde de Crăciun încă de la începutul lunii. Cât despre luna ianuarie, atmosfera de sărbătoare încă se simte până pe 7 ianuarie inclusiv, dată la care creștinii ortodocși sărbătoresc Soborul Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul. Analiza și interpretarea datelor obținute din aceste statistici se vor face cu această rezervă.

Cercetarea calitativă

Scopul cercetărilor care aleg metodele calitative este reprezentat în principal de dorința „de a «empatiza» cu oamenii, de a ne transforma în oglinzi reflectoare ale experiențelor altora” (Silverman, 2004, p. 11) .

Focus-grupul

Selecția participanților la focus- grup a fost făcută conform cu principiul convenienței, adică din respondenței focus-grupului au făcut parte prieteni și colegi de serviciu. Am primit de multe ori întrebarea (atât de la participanții la focus-grup cât și de la participanții la interviu, atunci când acestea au fost preluate) : „Ce ar trebui să spun aici ca să iese bine interviul” ? Le-am răspuns că nu există răspunsuri corecte sau greșite și că „interviul iese bine” atunci când răspunsurile reflectă realitatea. Atunci am observat că o parte dintre respondenți au devenit mai degajați, motiv pentru care am menționat acest lucru la începutul fiecărui interviu.

Interviul semistructurat

Am recurs la interviul semistructurat pentru a avea o varietate de perspective asupra temei sărbătorii din partea mai multor categorii de respondenți, respectiv: participanții la sărbătoare, clericii, organizatorii sărbătorilor ieșenilor, agenții comerciale de pe pietonalul Ștefan cel Mare și funcționarii publici din cadrul I.P.J. Iași. Interviuurile au urmat modelul constructivist, potrivit căruia înțelesurile se construiesc de către intervievator și intervievați (*Ibidem*, p. 105) .

Observația participativă

Prin intermediul observației participative am creionat aspectele legate de modul în care participanții la sărbătorile religioase se comportă, în încercarea de a lua contact cu sacrul: „Sacru însuși- esență a religiei- este definit și printr- o trăire personală, dar și printr-o realitate socială care mediază între societate și divinitate” (Gavriluță, 2013, p. 35) .

Capitolul VI. Analiza calitativă a datelor și rezultatele cercetării

Al șaselea capitol este dedicat analizei datelor și rezultatelor cercetării și cuprinde mai multe perspective obținute în urma aplicării interviurilor semistructurate, respectiv perspectiva beneficiarilor sărbătorilor, perspectiva instituțională (clerici , funcționari publici din cadrul I.P.J. Iași, primarul Iașului și Președintele Consiliului Județean Iași) și perspectiva agenților comerciali de pe pietonalul Ștefan cel Mare și Sfânt.

În urma analizei perspectivei funcționarilor publici din cadrul I.P.J. Iași și a situației statistice a sesizărilor de natură penală din perioada 2018-2023 s-a constatat o creștere a faptelor antisociale în perioada sărbătorilor în orașul Iași.

În graficul de mai jos este redat numărul total de sesizări de natură penală înregistrate pentru fiecare lună din anii 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023. Pentru a observa care este dinamica infracțională din perioada sărbătorilor, am avut în vedere pentru fiecare an în parte lunile în care a fost sărbătorit Paștele (aprilie pentru anii 2018, 2019, 2020, 2022 și 2023 și mai pentru anul 2021) , luna octombrie (în care se desfășoară Pelerinajul de la Iași) și lunile decembrie și ianuarie pentru sărbătorile de iarnă.

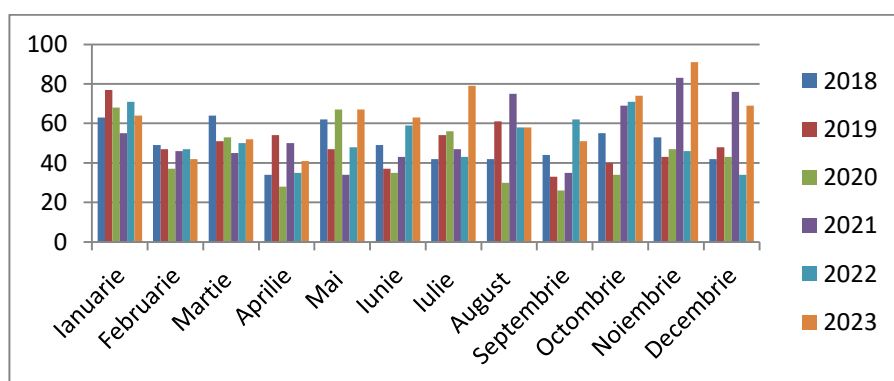

Figura 2: Situația sesizărilor de natură penală din perioada 2018- 2023

Sursa: I. P. J. Iași - Grafic realizat de cercetătoare

Concluzii

Analiza și interpretarea interviurilor semistructurate preluate de la beneficiarii și organizatorii sărbătorilor, de la clerici, funcționari publici din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Iași, precum și de la agenții comerciali de pe pietonalul Ștefan cel Mare a permis identificarea unei game variate de perspective personale și profesionale asupra tematicii sărbătorilor. Cu toate că inițial am considerat că perspectiva profesională a respondenților va ocupa un rol secundar pentru cercetarea de față, ambele perspective au conferit nuanțe explicative necesare pentru ca obiectivele cercetării să fie îndeplinite.

Sărbătorile sunt din perspectivă religioasă resortul intim prin care se face comunicarea cu transcendentul.

Pentru membrii comunității ieșene sărbătoarea din perioada tradițională reprezintă arhetipul sărbătorii, un model pe care încearcă să îl urmeze și să îl transmită. Faptul că mulți dintre participanții la sărbători au declarat că merg la biserică, că țin post, cunosc și țin sărbătorile religioase pe de o parte, iar pe de altă parte resping sărbătorile occidentale, nu face decât să confirme faptul că între sărbătoarea care se desfășura în ruralul tradițional și sărbătoarea contemporană care se desfășoară în actualitate nu s-a produs o ruptură definitivă așa cum biblioteca idealizantă a etnologiei naționale adesea ne face să credem.

S-a observat că sărbătorile au un impact pozitiv asupra relațiilor de familie, asupra relațiilor cu ceilalți membri ai comunității și asupra stării de spirit.

Excesele care se fac în timpul sărbătorilor au fost semnalate de către participanții la sărbători, de către funcționarii publici din cadrul I. P. J. Iași și de către clerici. Am propus în cadrul conceptual al lucrării o distincție între excesele pe care le-am numit „cu funcție” și „excesele fără funcție”. Acestea din urmă sunt de fapt neajunsuri ale sărbătorilor, pe când primele sunt producătoare de sens, „surse de energii” (Nicolau, 1998, p. 15).

Unul dintre neajunsurile sărbătorilor pe care le-am identificat a fost creșterea infraționalității în perioada sărbătorilor, confirmat de mai multe categorii de respondenți, respectiv de către organizatorii sărbătorilor, funcționarii publici din cadrul I. P. J. Iași și agenții comerciali de pe pietonalul Ștefan cel Mare. Perspectivele profesionale asupra acestui neajuns și datele statistice analizate puse la dispoziție de către I. P. J. Iași cu privire la dinamica infraționalității din perioada sărbătorilor pentru anii 2018-2023 conduc la concluzia potrivit căreia în multe cazuri se verifică faptul că nivelul infraționalității crește în preajma și în zilele de sărbătoare.

Principiul sărbătorii enunțat astfel în cadrul conceptual al tezei: „Sărbătorile țin de nevoile pe care participanții la sărbătoare le identifică pe cont propriu, de emoțiile pe care le

experimentează și de mijloacele prin care le satisfac” și-a justificat pe deplin aplicabilitatea pentru toate categoriile de respondenți interviewate.

Sărbătorile se insinuează ca modele comportamentale și surse de ordine socială pentru comunitatea în cadrul căreia se desfășoară, căci reprezintă atât experiențe individuale și colective, cât și trăiri religioase sau momente solemne.

Direcții viitoare de cercetare

Propuneri și perspective de cercetare viitoare

Consider că teza de doctorat care se intitulează „Impactul social al sărbătorilor asupra comunității ieșene. O perspectivă sociologică” aduce noi contribuții cadrului teoretic și practic al sărbătorii ca fenomen socio- cultural.

Noutatea lucrării este dată de varietatea perspectivelor nuanțate pe care mai mulți actori sociali din cadrul comunității ieșene le-a avut asupra tematicii sărbătorii, ceea ce a permis și o analiză aprofundată a impactului social pe care sărbătorile îl au asupra ieșenilor.

Faptul că în anumite cazuri s-a constatat o creștere a fenomenului infracționalității atât în preajma cât și în zilele de sărbătoare este un reper de la care se poate porni în cercetările viitoare, astfel încât să poată fi analizate cauzele care favorizează creșterea numărului de infracțiuni și profilul celor care le săvârșesc, în scopul diminuării acestui fenomen. De asemenea, profesioniștii (preoți, funcționari publici din cadrul M. A. I. , asistenți sociali, psihologi și alții) s-ar putea folosi de pârghiile pe care le au la îndemână pentru a-i determina pe cei care săvârșesc fapte antisociale să adopte comportamente prosociale în preajma sărbătorilor.

Realizarea de programe în care școala, Biserica și familia să aibă rolul de transmițători de elemente culturale ar fi benefică pentru toate categoriile sociale și ar facilita procesul de incluziune socială pentru membrii defavorizați ai comunității ieșene.

Bibliografie selectivă

- Babbie, E. (2010) . *Practica cercetării sociale*. Iași: Polirom.
- Bauman, Z. (2001). *Comunitatea. Căutarea siguranței într-o lume nesigură*. Prahova: Antet XX Press.
- Bădiliță, C. (2014) . *Teme, personaje, sărbători creștine și tradiționale românești. Un ghid pentru credincioșii din secolul XXI*. București: Vremea.
- Băncilă, V. (1996) . *Duhul sărbătorii*. București: Anastasia.
- Bănică, M. (2014) . *Nevoia de miracol. Fenomenul pelerinajelor în România contemporană*. Iași: Polirom.
- Berger, P. L. , Luckmann, T. (2008) . *Construirea socială a realității. Tratat de sociologia Cunoașterii*. București: Art.
- Bernea, E. (1985) . *Cadre ale gândirii populare românești*. București: Cartea Românească.
- Blumer, H. (1969) . *Symbolic interactionism: Perspective and method*. Englewood Cliffts, NJ: Prentice Hall.
- Bulai, A. (2009) . *Concepte fundamentale în sociologie*. București: Paideia.
- Caillois, R. (2006) . *Omul și sacrul*. Ediția a II-a revizuită. București: Nemira& Co.
- Campbell, J. (2011) . *Miturile care ne învață să trăim*. București: Herald.
- Chelcea, I. (2001) . *Etnografie și sociologie*. București: Editura Universității din București.
- Chelcea, S. (2001) . *Metodologia cercetării sociologice: metode cantitative și calitative*. București: Editura Economică.
- Crozat, D. , Fournier, L. S. (2005) „De la fêtes aux loisirs: événement, marchandisation et invention des lieux” , în *Annales de Géographie*, Vol. 3, nr. 643, pp. 307- 328.
- Cuche, D. (2003) . *Noțiunea de cultură în științele sociale*. Iași: Institutul European.
- Cucu-Oancea, O. (2001) . *Trăirea sărbătorilor. Între meditație și petrecere*. București: Eminescu.
- Cucu-Oancea, O. (2006) . *De la Moș Gerilă la Santa Claus. O privire sociologică asupra Crăciunului*. București: Editura Semne.
- Dumazedier, J. (1974) . *Sociology of Leasure*. Amsterdam: Elsevier.
- Dumitrescu, F. (2015) . *Tradiții la superofertă: între socoteala din agenție și cea de la raft*. Chișinău: Cartier.
- Durkheim, É. (1995) . *Formele elementare ale vieții religioase*. Iași: Polirom.

- Durkheim, É. (2001) . *Diviziunea muncii sociale*. București: Albatros.
- Gadamer. H. – G. (2000) . *Actualitatea frumosului*. Iași: Polirom.
- Gavriluță, C. (2008) . *Sacru și californizarea culturii. Șapte interviuri despre religie și Globalizare*. București: Paideia.
- Gavriluță, C. (2017) . *Negativul cotidianului*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” .
- Gavriluță, C. (2020) . „Bazarul comunicațional și lumile noastre în vremea pandemiei” în Bocancea, S. (coord.) . *COVID- 19. Dimensiuni ale gestionării pandemiei*, pp. 229- 245.
- Gavriluță, N. (2013) . *Sociologia religiilor. Credențe, ritualuri, ideologii*. Iași: Polirom.
- Geertz , C. (2014) . *Interpretarea culturilor*. Cluj- Napoca: Tact.
- Hintersteiner, N. (2006) . *Către o depășire a tradițiilor. Contribuții anglo- americane la o hermeneutică interculturală a tradiției*. Cluj- Napoca: Dacia.
- Hobsbawm, E. , Ranger T. (1983) . *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lapteș, M. *Timpul și sărbătorile țaranului român*. Deva: Editura Corvin.
- Lardellier, P. (2009) . *Teoria legăturii ritualice*. București: Tritonic.
- Lipovetsky, G. (2007) . *Fericirea paradoxală. Eseu asupra societății de hiperconsum*. Iași: Polirom.
- Lundberg, G. A. , Komarovsky, M . , McNerny, M. A. (1934) . *Leisure: a suburban study*. New York: Columbia University Press. Disponibil la [Leisure: a suburban study : Lundberg, George Andrew, 1895-1966 : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](https://www.gutenberg.org/files/50852/50852-h/50852-h.htm), accesat la 04. 10. 2024.
- Marian- Bălașa, M. (2013). „Patent și creativitate feminină în sărbătorile biografice” / „Feminine License and Creativity in the Biographical Holidays” , în Avram, F. (ed.) . *Istorie și tradiție în spațiul românesc*. Vol. 10. Sibiu: Techno Media, pp. 154-173.
- Marian, S. Fl. (2001) . *Sărbătorile la români. Studiu etnografic I, Cârniligile* . București: Saeculum.
- McQueen, R. A. , Knussen, C. (2007) . *Metode de cercetare în științele sociale*. Iași: Institutul European.
- Mihăilescu, V. (2017) , „Creative Traditions and Ecology of Heritage” , în Martor , nr. 22 *Back to the future. Creative traditions in the 21st century* , pp. 9- 13. Disponibil la <http://www.doi.org/10.57225/martor.2017.22>, accesat la 12. 06. 2024.

- Netedu, A. (2008) . „Pelerinajul religios” , în vol. *Colocviul internațional de științe sociale ACUM*. Brașov: Editura Universității Transilvania.
- Netedu, A. (2016) . „Iașul are un exces de festivaluri” , în *Dacia literară*, nr. 3 (142) , pp. 80-85.
- Nicolau, I. (1998) . *Ghidul sărbătorilor românești*. București: Humanitas.
- Novacoviciu, E. (1932) . *Sărbători băbești în legătură cu obiceiuri, credințe, superstiții adunate din popor*. Oravița: Tipografia Iosif Kaden.
- Pamfile, T. (2018) . *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*. București: Saeculum I. O.
- Păduraru, M. (2014) . „The «book opening » practice in the context of romanian vernacular religion. An ethnological reading of some theological landmarks" , în *Litterature, Discourse and Multicultural Dialogue*, Vol. 2, pp. 247- 254.
- Pitulac, T. (2009) . *Sociologia comunității*. Iași: Institutul European.
- Pop, M. (1999) . *Obiceiuri tradiționale românești*. București: Univers.
- Primiano, N. V. (1995). „Vernacular Religion and the Search for Method in Religious Studies”, în *Western Folclore*, nr. 54, No I, 1995, pp. 32- 46.
- Rivière , C. (2000) . *Socio- antropologia religiilor*. Iași: Polirom.
- Silverman, D. (2004) . *Interpretarea datelor calitative. Metode de analiză a comunicării textului și interacțiunii*. Trad. Toplean A. , Iași: Polirom.
- Stan, D. (2001) . *Sociologia ruralului tradițional românesc*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” .
- Steiner, Ph. (2023). *Faire la fête. Pour une sociologie de la joie*. Paris: Puf.
- Storey, J. (2001) . *Cultural Theory and Popular Culture. An Introduction*. Disponibil la [John Storey Cultural Theory And Popular : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](https://www.johnstorey.net/cultural-theory-and-popular-culture) accesat la 10. 12. 2023.
- Știucă, N. (2014) . *Spirala sărbătorilor. Rosturi, tâlcuri și deslușiri*. Sibiu: Astra Museum.
- Turner, V. , Turner, E. (1978) . *Image and Pilgrimage in Christian Culture*. New York: Colombia Univerity Press.
- Vintilă-Ghițulescu, C. (2007) . *Spectacolul public între tradiție și modernitate*. București: Institutul Cultural Român.
- Wilson, B. (2000) . *Religia din perspectivă sociologică*. București: Editura Trei.

Lista lucrărilor publicate

1. Heisu(Bucică) A. (2023) . „The TV Peasant, The New Fashion Peasant and The Informative Peasant” , în *Journal of Roumanian Literary Studies* , nr. 32/ 2023, Târgu Mureș, Arhipeleagul XXI Press, pp. 1236- 1241. [JRLS - 032-2023/Jrls-032.CEE0- Article Detail](#)
E- ISSN: 2248- 3004
2. Heisu, A. (2022) . „The Roumanian Peasant in The Idealizing Library” , în *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*. Vol 10. Arhipeleag XXI Press, pp. 123- 129. [LDMD-10 Comm-d.pdf](#)
ISBN: 978-606-8624-02-0
3. Heisu, A. (2021) „The traditional «national»” , în *The Shades of Globalisation. Identity and Dialogue in an Intercultural World* , Târgu Mureș, Arhipeleagul XXI Press, pp. 292- 295.
[GIDNI-08-Comm-d.pdf](#)
ISBN: 978-606-93691-3-5.
4. Heisu, A. (2017) . „Floarea- simbol creștin, fuziune între religia vernaculară și oficială”, în *Tradiții, identitate națională, dialog intercultural, diversitate*, Editura Mega/ Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2017, pp. 389- 396.
ISBN: 978-606-543-885-9.